

PROTOKOLL

Projekt	Kaitseväe keskpõlügeni REP
Teema	Detailse lahenduse eelnõu ja KSH aruande eelnõu avalik arutelu
Kuupäev	25.10.2018
Asukoht	Kuusalu Vallavalitsus
Osalejad	Registreerimislehel
Protokollija	Kati Kraavi

Päevakava	1. Kavandatava tegevuse, REPi ja KSH eelnõude tutvustus
	2. Küsimused ja ettepanekud

1. Kavandatava tegevuse, REP-i ja KSH eelnõude tutvustus

- Koosoleku avamine ja üldine tutvustus – Tuuli Vors (T.V.)
- KVKP ja kavandatava tegevuse kirjeldus – Tuuli Vors ja Vahur Karus (V.K.)
- Detailse lahenduse eelnõu tutvustus – Triin Lepland (T.L.)
- KSH aruande eelnõu tutvustus – Eike Riis (E.R.)
- Avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud – Tuuli Vors
- Arutelu ja küsimustele vastamine

2. Küsimused ja ettepanekud

I. Porn: Kui paigas on ohuala piir?

T.V.: Koostamisel on ehitusprojekt, milles ohuala piiri täpsustatakse katastriüksuste piires. See piir enam eriti palju ei muutu.

I. Porn: Ohualadele jääb ka eramaid. Mis saab nendest eramaadest?

T.V.: Eramaad jäävad alasse, mis valitsus on oma otsusega määranud. Ohualade kasutamine eramaadel tähendab kokkulepet omanikuga, vaba müüki või sundvõõrandamist. Hetkel need tingimused, mida riik oleks valmis seadma, et eramaid ohualadena kasutada, ei ole minu hinnangul eraomaniku jaoks mõistlikud. Kui omaniku jaoks on vastuvõetavam piirangutega nõustumine ja kasutuskorra seadmine notariaalse lepingu alusel, siis see on läbirääkimiste koht, kuigi on selge, et need tingimused on eraomaniku kahjuks. Seetõttu oleks õiglane riigil omanikule tekitatud kahju kompenseerida ja maa omandada.

I. Porn: Teavitust polnud minu jaoks piisav, sain tänasest koosolekust teada juhuslikult kaks päeva tagasi.

T.V.: Oleme proovinud teavitada nii palju kui suutsime, kuulutused olid lisaks ametlikele teadaannetele ka ajalehes Postimees ja kohalikes ajalehtedes, valdade kodulehekülgedel.

T.L.: Ka planeerimisseaduses on nõutud teavitamine kohalikus lehes, üleriigilise levikuga lehes ja kodulehel. Selliselt on ka selle planeeringu puhul tehtud.

K. Rahu: Kas praegu on olemas plaan, mitu päeva aastas polügooni ala kinni on? Kas planeeringusse on võimalik kirja panna maksimaalne arv päevi, kui polügooni ala on kinni?

T.V.: Vabariigi valitsuse otsuses on kirjas 90 päeva, kuid planeeringusse me ei soovi seda numbrit panna. Esiteks pole ohualad otseselt planeeringu teema. Teiseks teeme planeeringu pikema aja peale ette vaadates ja võib juhtuda erinevaid olukordi, kus see number võib muutuda.

M. Freudenthal: Ohuala kinnioleku ajad sõltuvad ka õppustest, kogu ala pole alati kinni (nt Ohepalu poolse ala sulgemine ei tähenda automaatselt Põhja-Kõrvemaaga kattuva ohuala sulgemist).

V.K.: Hetkel on keskpõlügeni koormus suur, kuna ülejäänud harjutusväljadel ei saa praegu kõiki õppuseid korraldada. Praegu loodame, et Nursipalu harjutusvälja väljaarendamine võtab koormuse keskpõlügenilt vähemaks. Kõik 90 päeva ei ole järjestikused suvekuud, sest juulis tahavad ka meie inimesed puhata. Augustis, kui Scoutspataljon uuesti harjutustega alustab, viiakse õppuseid läbi madalama intensiivsusega, enamjaolt käsitulelavadega. Võib juhtuda, et korraldatakse näiteks rahvusvaheline õppus, mis toimub juunis või augustis.

M. Tikerpuu: Lohutust peaks pakkuma, et Eesti kaitseväge ajateenijatel on välja kujunenud õppetsükkel. Nad tulevad suvel ja sügisel, alustades individuaalse õppega, kus suurte relvadega laskmas ei käida. Suuremad laskmised toimuvad neil kevadel. Läbi aasta pole sõdurid valmis laskma.

K. Raudla: Kas ohualad on samad alad, mis kattuvad Vabariigi Valitsuse määrusega, kus on öeldud, et tegu on alalise väljaõppe aladega? Kas võime rääkida, et ka ohuala on teatud hetkedel väljaõppeala? Kas väljaõppe alal on ala suletud või võivad sinna sellel ajal sattuda ka kodanikud?

T.V.: Need on samad alad. Seal võib toimuda taktikaline väljaõppetegevus, kui see on looduskaitseala kaitse-eeskirjas lubatud. Kindlasti pole see tegevus sama, mis polügoonil. Taktikalise väljaõppe ajal (st ohualata tegevuse puhul), mis toimub sarnaselt üle Eesti riigimetsades, võib kodanik sinna sattuda.

K. Raudla: Mõjude hinnang võiks arvestada kahe harjutusvälja koosmõjuga ja nende alade juurde kuuluvate juurdepääsuteedega.

T.V.: Selleni jõuame Soodla harjutusvälja koostamise juures, mille puhul viiakse läbi sarnane protsess, koostatakse planeering koos keskkonnamõju hindamisega. Hetkel hindame laiendatud ohualade piiri tähistamist keskkonnamõju eelhindamise raames.

K. Raudla: Kas võiksime oodata protsessiga, kuni uus tegevuskava on valmis, et kaks planeeringut moodustaksid ühe planeeringu ja saaksime rääkida sellest, et polügoon laieneb?

T.V.: Suured protsessid ongi tükeldatud väiksemateks osadeks. Tegemist ei ole keskpõlügeni laiendamisega. Täna meil on kiire, sest laiendatud ohualade vajalikus mahus kasutusele võtmiseks on vaja keskpõlügenil välja ehitada erinevad laskeväljad.

T.L.: Oleme ka planeeringu jätnud suhteliselt lahtiseks selliselt, et ka tulevikus oleks võimalus vajalikke tegevusi keskpõlügenil teha ilma uut planeeringut koostamata. KSH käigus oleme hinnanud konkreetseid tegevusi ja kui soovitakse teha nendest tegevustest midagi erinevat, siis on vaja teha KSH eelhindamine ja selle põhjal uued otsused. Kui kõik suured protsessid toimuksid koos, siis oleks kogu projekt veel mahukam ja ajakulukam.

E.R.: Lisan, et keskpõlügen on olemas ja arendusplaanis ette nähtud tegevused tuleb ellu viia. Oleme KSH aruandesse sisse kirjutanud, et kui hakatakse hindama Soodla harjutusvälja mõjusid, siis tuleb hinnata ka koosmõju keskpõlügeniga. Sisend Soodla töösse tuleb meie tööst.

K. Raudla: Mida tähendab, et KSH aruandes on kirjas, et tuleb vältida raba kuivendamist? Kas seda poleks võimalik keelata?

E.R.: Pakasjärve raba ei taha keegi kuivendada hakata. Osaliselt katavad raba servasid liikumiskoridorid. Liikumiskoridore ei võeta servast servani lagedaks. Kaitseväge ei soovi kasutusele võtta neid alasid, mis on nende jaoks ebasobivad. Kuivendamine võib teatud juhtudel mingitel aladel toimuda. Kui hakatakse alasid kuivendada, tuleb leida lahendus, mille puhul järve ei mõjutata. Kui pole sellist lahendust, siis sellel alal ei saa tegevust teha. Planeeringu tasandil pole märgade alade täpne paiknemine teada. Vaatame sõnastuse üle.

K. Rahu: Leidsin hiljuti oma kinnistu piiranguvööndist ning pean Kaitsevält küsima, kui oma maja ehitama tahan hakata. Palun kommenteerige.

T.V.: Teie ise ei pea küsima. Vastavalt ehitusseadustikule on määratud riigikaitsealased objektid, millele on määratud piiranguvöönd. Kui teie küsite omavalitsuselt ehitusluba, siis peab KOV küsima kooskõlastust ka Kaitseministeeriumilt.

Kohalik elanik: Kas Soodla harjutusväljal hakatakse laskma või mitte?

T.V.: Täna ei toimu Soodla harjutusväljal laskmisi, kuid tulevikus hakatakse laskma. Saame teha laskmisi ainult juhul, kui saame tõkestada kõrvaliste inimeste juurdepääsu alale.

K. Rahu: Kustkohast tulid Soodla harjutusvälja mõõtmed?

T.V.: Need määrati Vabariigi Valitsuse poolt. Selle aasta kevadel kehtestatud maakonnaplaneeringus on samuti Soodla harjutusvälja ala sees ning ka seal on asukohavalik tehtud. Piiranguvööndi ulatus tuleb sellest, kas objekt asub linnas või hajaasustuses. See on muuhulgas ka müratsoon, millele saame inimeste tähelepanu juhtida.

K. Rahu: Kaitseväge peaks inimest kaitsema, kuid hetkel ei jäeta meile valikuvõimalust. Keda te kaitsete?

M. Tikerpuu: Eesti riik vähemalt üritab kokkuleppeid seada selle harjutusväljaga seoses. Mõnikord on riigi huvi olnud suurem, kui üksikisiku huvi. Harjutusväljal harjutab meie oma sõdur.

K. Raudla: Kas on olemas variant, et harjutusväli on koguaeg kinni, kuna siin lasevad liitlasväed?

V.K.: Kindlasti lätlased ei tule meile laskma. Meie liitlased, kes siin võivad käia, on Inglismaa, Taani, Prantsusmaa. Suurte laskmiste harjutusi pole mõtet Eestis teha, sest nad saavad selle kõik oma riigis ära teha. Teiste riikide sõdurid võivad siia sattuda suurõppuste ajal.

E. Valkman: Kas võõrriigi sõdur viibib laskeväljal ainult suurõppuste ajal? Minu kodu lähedal seisavad tihti sõdurid valel piiripostil ning mul on kodust väljumine ja sisenemine raskendatud.

V.K.: Laskmiste läbiviija paneb välja laskepostid. Sellel puhul, kui võõrriigi sõdur on sattunud valesse kohta, on meil tehtud viga. Saame parandada seda, et kontrollida, kuhu liitlased oma valvepostid välja pannud.

K. Rahu: Mis on metsamaa raadamiste hulk?

Erinevad vastajad: Keskpõlügeni pindala on ligi 12 000 ha. Põlügeni alal on määratud suur osa raadamiseks, kuid oluline on silmas pidada seda, kui palju tegelikult raiutakse. Praeguseks on raadatud umbes 1500 ha. Raadata on lubatud 6000 ha, milles juba sisaldub praegu raadatud osa. Raadamisega ei lähe kogu ala lagedaks. Harjutamiseks on vaja erinevaid maastike. Raadamise maht on võetud maksimaalne, et me ei peaks hakkama planeeringut muutma. Kogu keskpõlügeni ala pole metsamaa. Alade looduslikkus säilib ka peale raadamist.

V.K.: Ka meile on vaja alasid, mis matkivad Eesti loodust, et sõdur saaks õppida laskmist tüüpilistel Eesti aladel. Soola tahavad kaitseväljased selleks, et oleks kaks koridori, poleks võimalik kuskilt vahelt minna ning saaksime peale suruda teatud taktikalist käitumist.

I. Porn: KSH-s olete välja toonud 2016. aastal tehtud küsitluse. Kui tõsiselt saame seda tänases seisus võtta? Praeguses seisus võibolla inimesed ei vastaks enam selliselt.

E.R.: Küsitluse korraldamine ei toimunud selle projekti mahus, kuid on üks oluline sisend KSH koostamisel arvestades mõju kohalikele elanikele. Müra on samuti aspekt, mis inimesi kõige enam häirib. Kohalikele elanikele on suunatud ka teede võrgu korrastamise ja teavitamise vajaduse käsitlused.

K. Rahu: Kas uurisite ainult põlügenilt tulevat müra või arvestasite ka maantee müra ja muud?

E.R.: Müra modelleerimisel arvestasime militaarmüra, kuna see on alal kõige suurem. Maanteeamet on teinud Tallinn-Narva maantee mürauringu. Kogemusest võime öelda, et kui võrdleme maantee müra ja laskmistest tingitud müra, siis maantee müra ei anna mudelile midagi juurde ning müra taset see ei tõsta. Erinevaid mürasid kuulete koos, kuid see ei tähenda, et müra detsibellides oleks suurem. Soodla müra modelleerimisel tuleb arvestada ka keskpõlügeni militaarmüra. Müra hindamisel ja modelleerimisel on arvestatud kõige halvemat varianti, kõikide halbade asjaolude koosmõju. Metsa mõju pole arvestatud, kuna on kindlaks tehtud, et metsa mõju müra summutamisel on väike. Müra summutamiseks peaks mets olema tihe ja mitusada meetrit paks, meie tingimustes on mets suure osa ajast raagus. Reaalselt on kindlaks tehtud, et tegelikud müratasemed jäävad allapoole modelleeritud müratasemeid.

Märkus: Matkaraja algus on kaardil vales kohas Peterburi teel. Hetkel on see märgitud algusega Liiapeksilt, tegelikult on see praegu algusega Kelba keskusest.

T.V.: Hea tähelepanek, vaatame selle üle.

PROTOKOLL

Projekt	Kaitseväe keskpõlügeni REP
Teema	Detailse lahenduse eelnõu ja KSH aruande eelnõu avalik arutelu
Kuupäev	29.10.2018
Asukoht	Kadrina rahvamaja
Osalejad	Registreerimislehel
Protokollija	Maria Oravas

Päevakava	1. Kavandatava tegevuse, REPi ja KSH eelnõude tutvustus
	2. Küsimused ja ettepanekud

1. Kavandatava tegevuse, REPi ja KSH eelnõude tutvustus

- Koosoleku avamine ja üldine tutvustus – Tuuli Vors (T.V.)
- Kaitseväe keskpõlügeni (KVKP) ja kavandatava tegevuse kirjeldus – Tuuli Vors ja Argo Ristisaar (A.R.)
- Detailse lahenduse eelnõu tutvustus – Triin Lepland (T.L.)
- KSH aruande eelnõu tutvustus – Eike Riis (E.R.)
- Avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud – Tuuli Vors
- Arutelu ja küsimustele vastamine

2. Küsimused ja ettepanekud

T. Herm: Kas on võimalik, et laskmine toimub teises/vales suunas (näiteks vasakult paremale)? Mis alale laskemoon sel juhul maandub? Kuidas on tagatud tsiviilelanike kaitse ohualal?

T.V.: Kõik sihtmärgid paigutatakse kindlale ettemääratud alale. Kõik sihtmärgialad asuvad Kaitseväe keskpõlügeni (edaspidi KVKP) territooriumil, kus laskmiste ajal on juurdepääs keelatud.

V. Pipenberg: Planeeringu ja KSH kaardid ei ole loetavad. Ka sõduritel on olemasolevate kaartide põhjal keeruline orienteeruda, kuna need on vanad, üldised ja seal ei ole näiteks isegi uusi teid peal. Kohalikud inimesed ei saa aru, millistel teedel nad liikuma peavad.

T.V.: Planeeringu kaartidel, kus on näidatud laiendatud ohuala, näeb üldiselt, kus ohuala piirid asuvad. Piiritähistuse töös vaadatakse projekteerimise tasemel kruntide piires, kuhu tähistus maha märgitakse. Probleemist, et sõdurid ei ole õigetes kohtades, ollakse juba teadlikud, nad ei tea mis kaardid neil kaasas on või ei oska neid lugeda. Brigaadiesindaja tegi meile Kuusalu avalikul arutelul ka vastava märkuse. Selle jaoks ongi hetkel toimuvad avalikud arutelud olulised, et selline informatsioon meieni jõuaks. See probleem on nüüd meie lahendada, näiteks varustada inimesed uute andmete ja kaartidega.

Maris Freudenthal (M.F.): Kui laiendatud ohualade piir pannakse täpsemalt paika, siis on olemas selline koht või viide, mis suunab sellise kaardi juurde, mida on võimalik rohkem sisse suumida ja täpsemalt vaadata kohapõhiselt.

T.Herm: Mis on planeerigu seos Lääne-Virumaaga ja Kadrina vallaga?

T.L.: Otsene juurdepääs KVKP-le toimub Kadrina vallast. Lisaks sellele KVKP kirdeosa piirneb Kadrina vallaga.

V.Pipenberg: Kui täna räägite vaid planeeringu olulistest keskkonnamõjudest, siis millised mõjud on mitteolulised?

E.R.: Näiteks välisõhu seisukohalt vaadates ei ületa KVKP-l toimuvad tegevused õhusaaste piirnorme väljapool KVKP-d asuvatel aladel. Mitteolulised mõjud on need, mis ei ole inimeste tervisele ohtlikud, mis keskkonda oluliselt ei kahjusta ning ei jäta endast pöördumatuid jälgi.

V. Pipenberg: Kas on võimalik mürauringuga lähemalt tutvuda?

E.R.: Mürauring on leitav KSH aruande lisana.

E. Heidmets: Kas müra modelleerimise tulemusena selgus, kas müratase suureneb või jääb samaks?

E.R.: Me ei võrrelnud seda. Me hindasime seda milliseks võib müratase kujuneda, siis kui planeeringulahendus realiseerub.

V. Pipenberg: Kas modelleeriti ka helikopterite ja lennukite põhjustatud müratasemete levikut?

E.R.: Ei, modelleerimine teostati vaid laskmistega kaasnevale mürale. Lennuliikluse ja transpordi kohta on KSH-s antud hinnang peamiselt varasemalt teostatud uuringute põhjal. Kõige hiljutisemad uuringud, mida kasutati, olid koostatud aastatel 2015 ja 2016. Viited kasutatud aruannetele on leitavad KSH aruandest. Uuringutest on selgunud, et müratasemete ületamised on toimunud, ent need on olnud lühiajalised. Mudelisse ei lisatud lennumüra, sest sel ajal, kui toimuvad lennuõppused, ei toimu laskeharjutusi.

E. Heidmets: Kuidas on teil plaanis kompenseerida seda, kui inimesed peavad suureneva müra tõttu oma elukohast lahkuma?

T.V.: Selliseid üldiseid kompensatsioonimeetmeid ei ole loodud. See oleneb konkreetsetest tingimustest, milline müratase seal on ning kas see ületab kehtestatud piirnorme.

T. Herm: Väitsite et kuivendamine ei mõjuta Valgejõe veerežiimi, ent võib oluliselt mõjutada ojade ja kraavide veerežiimi.

E.R.: See väide kehtib KVKP-l asuvate ojade ja kraavide kohta. Väljaspool KVKP asuvate ojade ja kraavide veerežiim ei muutu.

V. Pipenberg: Alkranel kasutas müra modelleerimiseks tarkvara nimega SoundPLAN. Mis moodulid seal on? Kas lennumüra modelleeriti SoundPLANi kasutades?

Maria Oravas (M.O.): SoundPLANis on moodulid liiklus-, rongi-, lennu- ja tööstusmüra arvutamiseks. Lennumüra ei modelleeritud, vaid selle kohta anti hinnang varasemate mõõtmiste alusel.

T. Herm: Kas müra levikuga on samamoodi nagu ojade ja kraavidega, et mõju KVKP piiridest väljapoole ei ulatu ja vaatlete seda vaid KVKP alal?

E.R.: Müratasemeid vaadeldakse ikka elamualadel (sh väljaspool KVKP-d), millele on kehtestatud vastavad müra piirnormid.

T. Herm: Kas oskate nimetada konkreetseid külasid Kadrina vallas, mis jäävad kõrgete müratasemete piirkonda?

E.R.: KSH aruandes on välja toodud tabel majapidamiste kohta, mis jäävad kriitilise müratsooni sisse. Kaitseväljal on nende majapidamiste osas ülesanne rakendada müra leevendavaid meetmeid.

V. Pipenberg: Internetist lugedes selgub, et kui siseruumides on öisel ajal müratase 40 dB, siis on tegu probleemiga, ent kui õues on öisel ajal 45 dB, siis on kõik normis.

E.R.: Jah, nii on.

V. Pipenberg: Umbes 5 aastat tagasi rajas KOV Kaitseväljal rahade eest minu kodu juurde tee ja suured kraavid, ent tänasel päeval on tee väga halvas olukorras. Just sissesõiduteed on väga kehvast olukorras. Kuidas parandate minu liikumisvõimalusi?

E.R.: Tee tuleb taastada endisesse olukorda. See ei sõltu planeeringust. See on Kaitseväljal igapäevase tegevuse teema. Kaitseväljal ehitab endale teed otse Tapalt KVKP-le, mis vähendab vajadust Kaitseväljal tehnikaga avalikel teedel liikumiseks. Teema lisatakse KSH aruandesse. Mis on Teie ettepanek?

V. Pipenberg: Planeeringusse tuleb kindlasti lisada, et juurdepääsuteedele peab olema hea ligipääs.

Kaupo Kaasik (K.K.): Tee rekonstrueerimine toimus koostöös kohaliku omavalitsusega. Materjal, mida kasutati tee rekonstrueerimisel, ei vastanud hilisemal kontrollil kehtivatele nõuetele, seetõttu on tee täna halvas olukorras. Sama probleem on tekkinud ka teiste teede puhul. Paar aastat pole KVKP teed rahastust saanud, ent väiksemaid teeparandusi on tehtud. Raha, et teed asfalteerida, ei ole. Probleemist ollakse teadlikud.

V. Pipenberg: Mis tähendab piiranguvööndi ulatus kuni 2 km KVKP piirist? Mida tohib ehitada selles vööndis?

T.V.: Ehitusseadustikus on loetletud objektid, millele kehtib piiranguvöönd. KVKP on üks nendest objektidest, millel on riigikaitse ehitise piiranguvöönd. Seetõttu vaatab KVKP piiranguvööndisse kavandatava ehitise ehitusloa üle Kaitseministeerium, kes peab andma ehitusloale omapoolse koostööstuse. Harjutusväli peab säilitama oma töövõime. Seega vaatab Kaitseministeerium, kas ehitise püstitamine piiranguvööndisse võib vähendada harjutusvälja töövõimet või see ei avalda mõju.

E.Heidmets: Aga kui minu maa jääb 2 km piiranguvööndi sisse, kas ma ei või enam enda maale uut elumaja püstitada?

T.V.: Saate ehitada küll, kuid Kaitseministeerium ütleb Teile, et peate sel juhul arvestama sellega, et siin on KVKP ning piirkonnas võivad levida teatavad müratasemed, mille kohta on tehtud ka uuringud. Kehtivad müranormid sellest ei muutu.

E.Heidmets: Kas see tähendab seda, et varem seda müra ei olnud ja nüüd piiranguvööndi kehtestamisega see müra tekib?

T.V.: See müra oli ka varem, müratasemed ei muutu.

M.F.: Piiranguvöönd on olemas juba aastast 2015, mil võeti vastav määrus vastu, millega kehtestati riigikaitsele ehitistele piiranguvöönd.

T. Herm: Mis mõju piiranguvöönd endaga kaasa toob?

M.F.: Piiranguvöönd ei põhjusta täiendavaid mõjusid. Piiranguvöönd oli ka varem olemas. Ehitusluba taotledes küsitakse vaid kooskõlastust Kaitseministeeriumi käest ja ka teiste asjakohaste asutuste käest.

T. Herm: Kas minu kinnisvara väärtus ei kahane seoses piiranguvööndiga?

M.F.: Kinnisvara väärtus ei kahane. Te võite oma maale endiselt hooneid juurde ehitada. Tuleb vaid ehitusluba Kaitseministeeriumiga kooskõlastada. Ehitusloa taotlemine käib elektroonselt. Teie ise ei pea Kaitseministeeriumiga kooskõlastama, Teie esitate vaid elektroonse taotluse ehitusregistrile. Ka teised ehitusload tuleb kooskõlastada kas siis Maanteeametiga, Päästeametiga, Keskkonnaametiga vm asutusega. See kooskõlastamine ei ole seotud vaid KVKP piiranguvööndis ehitamisega. Seega Kaitseministeeriumi hinnangul ei too piiranguvöönd kaasa kinnisvara väärtuse kahanemist.

V. Pipenberg: Mida mõtlete riigitee all? Kas sinna kuuluvad ka külateed?

T.L.: Külateed kuuluvad valla- ja/või erateede alla.

E. Heidmets: Antud projekt on tehtud teatavate relvade ja laskemoona kasutamisele. Mis siis saab kui tahetakse hakata katsetama uut/teist tüüpi relvasid ja tehnikat? Kas tehakse uued müramõõtmised?

E.R.: Jah, tehakse uued müramõõtmised, kui võimsamaid relvi hakatakse kasutama.

M.F.: Planeering on tehtud sellisel viisil, et on arvestatud ka tulevikuolukorraga.

T.L.: Planeeringut ei pea tegema uuesti, kui relvasid või laskemoona muudetakse, kuna planeering ei määra kasutatavate relvade liiki ja täpseid asukohti, kus neid kasutatakse. Kui müraolukord või mõni muu olukord muutub, siis on planeeringus märgitud, et tuleb teha KSH eelhindang, kus otsustatakse, kas muudatusel on oluline mõju tuvastatud. Kui on oluline mõju tuvastatud, siis tuleb viia läbi täismahus KSH ja koostada uuesti ka erinevad uuringud (sh mürauuring).

V. Pipenberg: Mis on sellest planeeringust kasu kohalikule elanikule?

T.V.: Kohaliku inimese jaoks jätkub tegevus harjutusväljal samasugusel viisil, nagu see seni toimunud on. Kaitseministeeriumi ja Kaitseväge jaoks muutub see, et nad saavad ehitada laskevälju ja Kaitseväge saab läbi viia harjutusi, mis riik talle ülesandeks on pannud.

V. Pipenberg: Kui suur tõenäosus on, et meie tehtud ettepanekutega arvestatakse? Projekt on ju juba valmis.

T.L.: Planeeringuprotsess kestab veel päris pikalt, tulevad kooskõlastamised ning üks avalikustamine veel. Kõik ettepanekud, mis on avalikul väljapanekul kirjalikult esitatud, on meil kajastatud tabelina, kus on kirjas, kas ettepanekuga arvestatakse või ei arvestata. Ja kui ei arvestata, siis on lisatud ka põhjendus, miks seda ei tehta. Ka tänasest koosolekust tuleb protokoll, kus kõik tehtud ettepanekud on üles märgitud, ning kui tuleb järgmine avalikustamine, siis on kõigil võimalus ise kontrollida, kas tehtud ettepanekutega on arvestatud.

K.K.: See planeering ei ole lõpp. Tekkinud probleemidega tegeletakse ka hiljem edasi. Näiteks tee parandamise ettepanek on miski, millega tegeletakse igal pool üle Eesti. Meie huvi pole inimeste ärakolimise oma kodust. Meie eesmärk on see, et inimesed saaksid oma kodus edasi elada.

PROTOKOLL

Projekt	Kaitseväe keskpöügooni REP
Teema	Detailse lahenduse eelnõu ja KSH aruande eelnõu avalik arutelu
Kuupäev	30.10.2018
Asukoht	Tapa Linnaraamatukogu
Osalejad	Registreerimislehel
Protokollija	Maria Oravas

Päevakava	1. Kavandatava tegevuse, REPi ja KSH eelnõude tutvustus
	2. Küsimused ja ettepanekud

1. Kavandatava tegevuse, REPi ja KSH eelnõude tutvustus

- Koosoleku avamine ja üldine tutvustus – Tuuli Vors (T.V.)
- KVKP ja kavandatava tegevuse kirjeldus – Tuuli Vors ja Argo Ristisaar (A.R.)
- Detailse lahenduse eelnõu tutvustus – Triin Lepland (T.L.)
- KSH aruande eelnõu tutvustus – Eike Riis (E.R.)
- Avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud – Tuuli Vors
- Arutelu ja küsimustele vastamine

2. Küsimused ja ettepanekud

A. Teras: Kus on määratletud laiendatud ohualade käsitletus, kui seda antud planeeringus ei tehta?

T.V.: Planeering ei käsitle laiendatud ohualasid. Laiendatud ohualade kasutamise õigus on antud eraldi korraldusega, mille seletuskirjas on toodud tingimused kuidas laiendatud ohualasid kasutada saab.

A. Teras: Kuidas piiratakse sisenemist laiendatud ohualadele? Mis olukorras neid alasid kasutada saab?

T.V.: Laiendatud ohualadele sisenemist piiratakse piiripostide ja infotahvlitega, mis annavad inimesele teada, et nad sisenevad alale, mis ei ole tavaline ala. Lisaks sellele toimub inimeste eelnev teavitamine erinevatel kodulehtedel, ajalehtedes, valla infokanalites, kogukondade meililistidega jne. Tahame jõuda sinnamaale, et inimesed teavad enne KVKP lähedusse tulemist, millal laiendatud ohualad on aktiivsed. Piiripostidel ja infotahvlitel on ka kontakttelefoni number, millele helistades saab küsida lisainformatsiooni.

K. Kull: Esitan teile Patika, Oja, Läste ja Jäneda küla kogukondade seisukoha planeeringule. Esitame oma seisukoha ka kirjalikult:

1. Teavitus toimuvast avalikust arutelust ja planeeringu avalikust väljapanekust on olnud ebapiisav. Seadusest tulenevad teavituse tingimused on täidetud, ent peame neid ebapiisavaks. Inimesed ei saa osaleda diskussioonis, kui neid ei ole teavitatud. Eriti võõrandamise seisukohalt – inimestele ei ole selle kohta piisavalt infot antud. Teeme ettepaneku parandada kommunikatsiooni.
2. Laiendatud ohualade eraldi käsitlemine on eksitav. Küsimused, mis puudutavad inimeste liikumist jms, käivad tegelikult laiendatud ohualade kohta. Laiendatud ohualasid peaks käsitlema koos KVKP-ga, mitte eraldi, kuna nende mõjud võivad kumuleeruda. Ilma KVKP-ta ei oleks ka laiendatud ohualasid. Vastuseta on jäänud küsimus, millise seaduse alusel planeeritakse Kaitseväe tegevust laiendatud ohualadele jäävatel eramaadel.
3. Mõju hinnangus on planeeringu mõju inimese tervisele ja heaolule käsitletud väga väikeses ulatuses. Planeeringu KSH-s on mõju inimese tervisele ja heaolule hinnatud ebaadekvaatse uuringu põhjal, mis on koostatud aastal 2015, mil Kaitseväe tegevus siin ega ka mujal Eestis ei olnud nii aktiivne, nagu see on nüüd. Tollal ei olnud plaane laienemiseks ja tegevuse aktiivsemaks muutumiseks. Või siis ei olnud inimesi sellest lihtsalt teavitatud. Lisaks sellele on antud uuringus välja toodud, et inimestel puudub Kaitseväe täpsema tegevuse kohta informatsioon. Nüüd on käes aasta 2018 ning inimeste arvamused on muutunud. Peale selle ei küsitud kasutatud uuringus Tapa valla ja Tapa linna käest arvamust. Arvestades, et enamus KVKP mõjudest avaldub just Tapa vallale ja Tapa linnale, ei ole see vastuvõetav. Teeme ettepaneku korraldada uus uuring, kus laiendatakse uuringu valimit ning uuring viidaks läbi kõikide sidusrühmade hulgas (kõik otseselt mõjutatud vallad, eriti Tapa).
4. KSH-s ei ole läbi mängitud kultuuriaspekti, seda kuidas inimesed tajuvad tekkivaid piiranguid. Kuidas kultuur muutub? Näiteks inimesed ei saa enam tutvuda pärandkultuuriobjektidega, kuna need hävivad kavandatava tegevuse tõttu ning tekib teistsugune kultuuriväli.

T.V.: Teavitamise osas, et KOV-ide veebilehtedel oli avalikustamise teade üleval juba umbes kuu aega tagasi. Teade materjalide avalikustamisest pandi kokkuleppel Tapa vallaga üles siis, kui materjalid avalikustati. Teavitamine avalikustamisest toimus ka massimeedias (ERR), üleriigilistes ja kohalikes ajalehtedes, kus oli info, et mõne kuu pärast toimub planeeringu avalik väljapanek ja avalikud arutelud. Planeering on koostatud vaid KVKP alale. Rääkisime täna ka laiendatud ohualadest, kuna tööpoolest on need omavahel seotud ja mõjutatud inimesed on samad. Ent laiendatud ohualade piirisiht ei ole postitäpsusega veel paika pandud. Nõustume, et nendest teemadest oleks hea koos rääkida ning arutelusid koos pidada.

K. Kull: Kui valla lehes on teade „KSH arutelu“, siis inimesed ei saa aru millega tegu on, liiga palju kasutatakse lühendeid. Pealkiri ning sisu tuleks lahti seletada. Lisaks sellele tuleks samuti avaliku arvamuse uuring uuesti teha.

T.V.: Võtame teadmiseks märkuse lühendite kasutamise kohta.

E.R.:2015. aastal oli KVKP tegevus enamjaolt sama, nagu 2018. aastal. Seega need mõjud, mida tunti siis, on samasugused tänasel päeval. Kui inimeste arvamust küsida nüüd, siis see peaks olema

samasugune nagu tollal. Siis, kui KVKP planeeringu järgi välja arendada, siis võivad ka inimeste arvamused muutuda.

K. Kull: Kui inimesed saaksid tutvuda plaanidega, mis kavatsetakse teostada, siis nad oskaksid ka rohkem arvamust avaldada.

T.V.: Arvatavasti ei taha keegi oma tagaaias näha tanke, ent KVKP asukohale alternatiivi pole. Planeering selgitab välja tingimused kuidas KVKP alasid kasutatakse.

K. Kull: 2015. aastal läbiviidud uuringu valim ei ole geograafiliselt ega demograafiliselt esinduslik. Tegu oli mugavusvalimiga. Uue uuringu tulemuste põhjal saaks välja selgitada, kas on vaja rakendada leevendusmeetmeid ning teostada seiret. Selliseid uuringuid tuleks läbi viia perioodiliselt.

T.V.: Inimesed on KVKP tegevusest kindlasti ka võitnud. Kui uuringu valimit laiendada, siis saame juba vaadata uuringuid, mis käsitlevad inimeste suhtumist ja usaldust riigikaitse üldisemalt.

K. Kull: Uurida tuleks pigem ainult KVKP kohta. Inimeste usaldust Kaitsevärke enne ja peale seda kui KVKP hakati välja arendama.

T.V.: Pigem on need andmed riigikaitse kohta tervikuna. Te tõite enne paralleeli, et küsida arvamust laiemalt ringilt, kes kasutavad Põhja-Kõrvemaad. Põhja-Kõrvemaad kasutab pool Eestit või isegi terve Eesti. Sellise valimi käest saab küsida kuidas suhtutakse üldiselt Kaitsevärke. Siis saame vaadata avaliku arvamuse uuringuid, mis on koostatud terve riigi kohta, ja vaadata, milline usaldus on inimestel Kaitseväre kohta.

A. Teras: Laiendatud ohualade teema oli poliitiline otsus. Keegi ei tulnud enne selle poliitilise otsuse tegemist inimestele selgitama, mis on laiendatud ohualad. Tapa ajalehes oli küll artikkel selle kohta, ent seda, kus nende piir jookseb, mis piirangud seal kehtivad ning mitmel päeval aastas need piirangud kehtivad, selle kohta artiklis informatsiooni ei olnud. Inimesed pidid seda ise lugema Vabariigi Valitsuse korralduse seletuskirjast, mis on antud metsaseaduse alusel. Teadmatus valitseb ka matkaradade ja Rabassaare küla osas. Maade võõrandamise otsus võeti lihtsalt vastu ning inimeste käest ei küsitud arvamust.

Kas KVKP on kogu aeg kinni?

T.V.: Suur osa ajast on KVKP tõesti kinni, kuna seal toimuva õppused.

A.R.: Me otsime pidevalt kohti, et leevendada tegevuse intensiivsust KVKP-I, näiteks Sirgala ja Nursipalu harjutusväljade arendused. Meie suund on selline, et kõik üksused ei peaks KVKP-le kogunema, see võtab küll aega, aga see on meie suund.

K. Kull: Mõju hinnangus on öeldud, et välistada ei saa ka KVKP täielikku sulgemist.

T.V.: Ei saa tõesti välistada. Kuid KVKP maastik peab ka saama puhkust. Seetõttu me arendamegi teisi harjutusvälju aktiivselt, mis tooks leevendust tegevusele KVKP-I.

A. Teras: Kas müra modelleerimisel arvestati sellega, et lennukid lendavad üle elamute?

E.R.: Modelleerimisel sellega konkreetselt ei arvestatud. Mõra modelleeriti laskmisharjutustele. Õppuste käigus, sel ajal kui lennukid KVKP kohal lendavad, ei toimu harjutusväljal laskmisharjutusi. Seega on tegu erinevate mürasündmustega, mis toimuvad erinevatel aegadel. Lennukimõra kohta on antud hinnang varasemalt teostatud mõõtmiste põhjal. Vastavaid mõõtmisi on tehtud sh KVKP-I ja selle ümbruses ning Ämari lennuvälja piirkonnas.

A.R.: Õppustel liiguvad lennukid mööda kindlaksmääratud trajektoori. Me ei saa suunata lennukeid mujalt lendama, kuna arvestada tuleb ka lennuliiklusega.

I. Porn: Kas siis, kui ohualad on aktiveeritud, siis on avatud alternatiivne RMK matkarada?

T.V.: Jah.

I. Porn: Kui liigutakse mööda Soodla ja KVKP ühendusteed, siis kas ohuala piir kattub ühendusteega? Kas tee jääb ohuala sisse?

M. Freudenthal (M.F.): Ühendustee jookseb mööda ohuala piiri ning jääb ohualast väljapoole. Tee kulgeb võimalikult mööda maastikul hoomatavaid piire (tee, siht, kraav).

I. Porn: Arendusprogrammi järgse skeemi põhjal on KVKP-I 3 sihtmärgiala, millest ühte vähendati metsise paiknemise tõttu piirkonnas. Kas selle võrra vähenevad ka ohualad?

T.V.: See ei mõjuta otseselt ohualade ulatust.

A.R.: Me ei saa vähendada ohuala, kui sihtmärgiala väheneb. Ohuala teatud laskemoonale on endiselt 7 km.

A. Tõsine: Kui palju suurenevad müratasemed võrreldes hetkeolukorraga?

T.V.: Mõra modelleerimisel võeti aluseks andmed selle kohta, milline on keskmine päev täna. Seda on väga keeruline prognoosida, kuidas peale harjutusvälja väljaarendamist keskmise päeva mõra muutuda võib. Mõra tekib juurde seoses pataljoni lahinglaskmistega, mis toimuvad üksikutel kordadel aastas.

A. Tõsine: Kas see tähendab, et müratasemed suurenevad, aga te ei tea kui palju täpselt?

T.V.: Mõra modelleerimise tulemuste (pataljoni lahinglaskmise) põhjal on meil aimdus olemas. Mõra modelleerimise tulemused on leitavad KSH aruande lisana ning sealt saate vaadata ka seda, millised on müratasemed erinevate majapidamiste juures. Mõra modelleerimine on teostatud halvimas võimalikus olukorras, st et ilmastikutingimused on sellised, mis soodustavad mõra levikut.

A. Tõsine: Ma tean, milline mõra praegu on, see on talutav. Aga kui ma soovin sinna tagasi elama minna, siis ma tahan teada, kui palju mõra suureneb ja kui palju on tiheda laskmise päevi.

T.V.: Suurpataljoni lahinglaskmised toimuvad maksimaalselt 10 korda aastas. Müratasemed madalamaks ei jää, aga kohe peale planeeringu kehtestamist müratase tõusma ka ei hakka.

A.Tõsine: Kas maa, mis jääb laiendatud ohualade sisse, vahetatakse välja?

T.V.: Seadus näeb maa väljavahetamise võimaluse ette konkreetsetel tingimustel. See oleneb ka sellest, kas maaomanikele tehtud pakkumine sobib ja kas riigil on midagi vastavatele tingimustele pakkuda. Kui kõikidele osapooltele leitakse sobiv lahendus, siis võib selline vahetus toimuda. Selle teemalisi läbirääkimisi viib läbi Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (RKIK).

K. Kull: Kellele võib esitada kriitikat võõrandamiste kohta?

T.V.: Võite võtta ühendust minu (Tuuli Vors), Marisega (Maris Freudenthal), Kaitseministeeriumi (info@kaitseministeerium.ee) või RKIK-ga (info@kaitseinvesteeringud.ee).

K. Kull: Kui edaspidi taolised arutelud või väljapanekud toimuvad, siis kas te saate vastava teate saata otse nende meiliaadresside peale, kes teiega ühendust võtavad?

T.V.: Jah, me saame nii teha.

I. Porn: Kas müra modelleerimine teostati pataljoni suurõppuse kohta? Millised on müratasemed praegu?

T.V.: Praeguse müraolukorra kirjeldamise kohta modelleeriti keskmise harjutuspäeva müra. Tuleviku kohta modelleeriti suurõppuste müra olukord.

I. Porn: Seoses laiendatud ohualade kehtestamisega toimub maade võõrandamine. Selle protsessi puuduseks on see, et inimesi ei teavitata piisavalt efektiivselt. Teavituskirja sisu on väga lakooniline. Lisainfo saamiseks pidin ise andmebaasidest informatsiooni otsima.

T.V.: Soovitame alati võtta ühendust kirja koostajaga, nemad oskavad teid kindlasti edasi aidata.

I. Porn: Millised võimalused mul on seoses võõrandamisega? Vahetamine, võõrandamine, kasutusõiguse seadmine? Kas on veel variante või võimalik teha erikokkuleppeid? Kellega saaksin seda arutada?

T.V.: Seda infot saate jällegi inimese kaudu, kes Teile vastava kirja saatis.

K. Kull: Üldiselt võib kirjutada RKIK-i, ent vastust ei saa tihtipeale ka sealt.

T.V.: Kriitika on asjakohane. Püüame anda endast parima. Käsitletav maa-ala on lihtsalt niivõrd suur, et kogu protsess võtab aega.

M.F.: Julgustame uuesti ise ühendust võtma, kui vastamise paus on pikaks veninud.

I. Porn: Kui palju eramaid jääb laiendatud ohualade sisse?

T.V.: Mitusada hektarit, täpsemalt 74 kinnistut.

I. Porn: Kas piiritähistuse projekt on seotud planeeringuga või on tegu eraldi projektiga? Kui see on eraldiseisev, siis millal sellega tegeletakse? Kas tähistamine toimub tervel piiril korraga või tehakse seda mingite lõikude kaupa?

T.V.: See on täiesti eraldiseisev projekt, mille ehitusega alustatakse järgmisel aastal. Täpsem algusaeg sõltub kokkulepetest maaomanikega.

Kaupo Kaasik (K.K.): See oleneb projekti lõplikust valmimisest ja sellest, millal keskkonnamõju eelhindang Keskkonnaameti poolt aktsepteeritakse. Tähistamine sõltub sellest, kuidas vastavad kokkulepped sõlmitakse, enne järgmise aasta kevadet see kindlasti ei toimu.

I. Porn: Keskkonnaamet pikendas vastamise tähtaega seoses Natura 2000 ala erisusega? Millal on nende vastust oodata?

T.V.: Vastamise tähtaja pikendamine on seotud hüvitusmeetmete väljatöötamisega. Selliste hüvitusmeetmete väljatöötamine on Eestis esmakordne.

K. Kull: Kes annab oma hinnangu inimõju osas?

T.V.: KSH aruandes on inimõju käsitletud. Terviseamet on hinnangu omalt poolt KSH aruandele andnud.

R. Rebane: Mina olen jalaväe 1. brigaadist ning meil on loodud uus jaoskond, kus on tööl teavitustöö spetsialist. Jaoskonna esimene kohtumine Tapa vallavalitusega toimub 5. novembril. Meie tegeleme kõikide probleemidega, mis jäävad väljapoole harjutusväljade piire. Meie oleme valmis probleemidega tegelema ja inimestega suhtlema. Kõigepealt räägime me vallaga läbi, kuidas on kõige mõistlikum Tapa valla inimestega informatsiooni jagada. Meil on täna olemas oma e-mail, aga enne selle jagamist soovime me asjad läbi arutada Tapa vallaga. Me ei taha, et vald jääks probleemidest kõrvale.